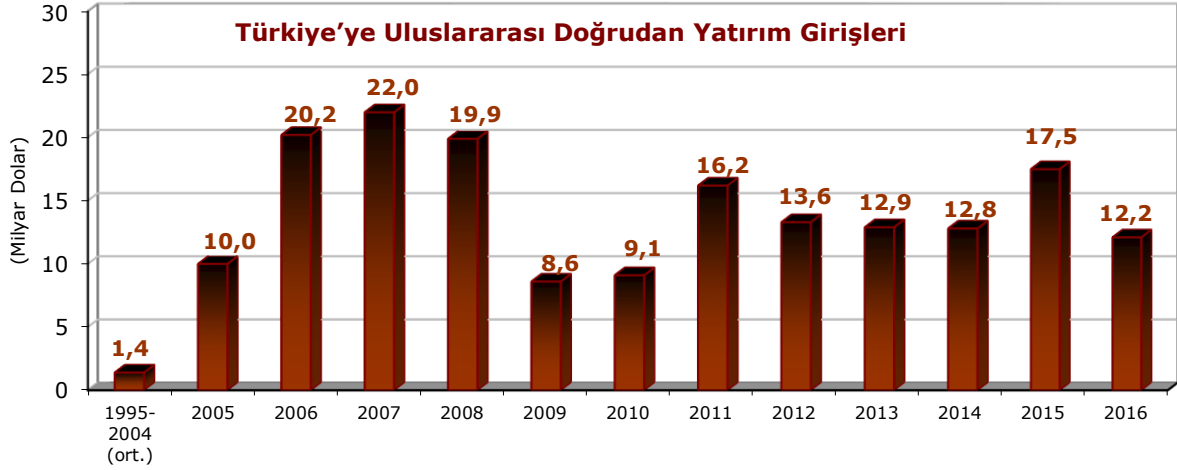

ULUSLARARASI DOĞRUDAN YATIRIMLAR 2016 YILSONU DEĐERLENDİRME RAPORU

(Mart 2017)

2016 YILSONU İTİBARI İLE TÜRKİYE'YE ULUSLARARASI DOĞRUDAN YATIRIM GİRİŞLERİ 12.2 MİLYAR \$ OLDU.

Türkiye'ye Uluslararası Doğrudan Yatırım (UDY) girişleri 2016 yılı sonunda 12 milyar 273 milyon \$ olarak gerçekleşmiştir. Bu rakam, geçtiğimiz yılın aynı dönemi ile karşılaştırıldığında **%31** oranında bir düşüşü ifade etmektedir.

Kaynak: TCMB

(yabancıların gayrimenkul alımları dahil)

12,2 milyar \$'lık UDY girişinin 6,2 milyar \$'ını net doğrudan uluslararası sermaye girişleri, 2,1 milyar \$'ını diğer sermaye ve 3,9 milyar \$'lık kısmını ise yurtdışında yerleşik kişilerin gayrimenkul alımları oluşturmuştur.

Gayrimenkul alımlarından doğan sermaye girişi toplam brüt sermaye girişlerinin %32'ini oluşturmaktadır. 3,9 milyar \$'lık bu giriş, 2015 yılı ile kıyaslandığında çok küçük bir düşüşü (%6) ifade etmektedir.

Türkiye'ye Uluslararası Doğrudan Yatırım Girişlerinin Dağılımı

(Milyon \$)	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Sermaye (Net)	14.145	10.128	9.322	8.370	11.710	6.277
Giriş	16.136	10.761	9.890	8.631	12.074	6.886
Çıkış	1.991	633	568	261	364	609
Diğer Sermaye (Net)	24	864	525	137	1.684	2.106
Gayrimenkul (Net) *	2.013	2.636	3.049	4.321	4.156	3.890
Toplam (UDY)	16.182	13.628	12.896	12.828	17.550	12.273

Kaynak: TCMB

*(yabancıların gayrimenkul alımları dahil)

2016 yılında toplam brüt sermaye girişlerinin (6.886 milyon \$) %61'ini (4.191 milyon \$) oluşturan **hizmetler sektörü**, girişlerin en fazla olduğu sektör olmuştur. Hizmetler sektörünü, % 38,5 pay ile **sanayi sektörü** (2.669 milyon \$) takip etmiştir.

Her ne kadar 2016 yılında hizmetler sektörü toplamda en çok yatırım almış olsa da alt sektörlerde **imalat sektörü 2015 yılındaki payına göre %59 artışla** en çok yatırım alan alt sektör olmuştur. İmalat sektörünü sırasıyla; **finansal hizmetler ve enerji (elektrik, gaz) sektörleri takip etmiştir.**

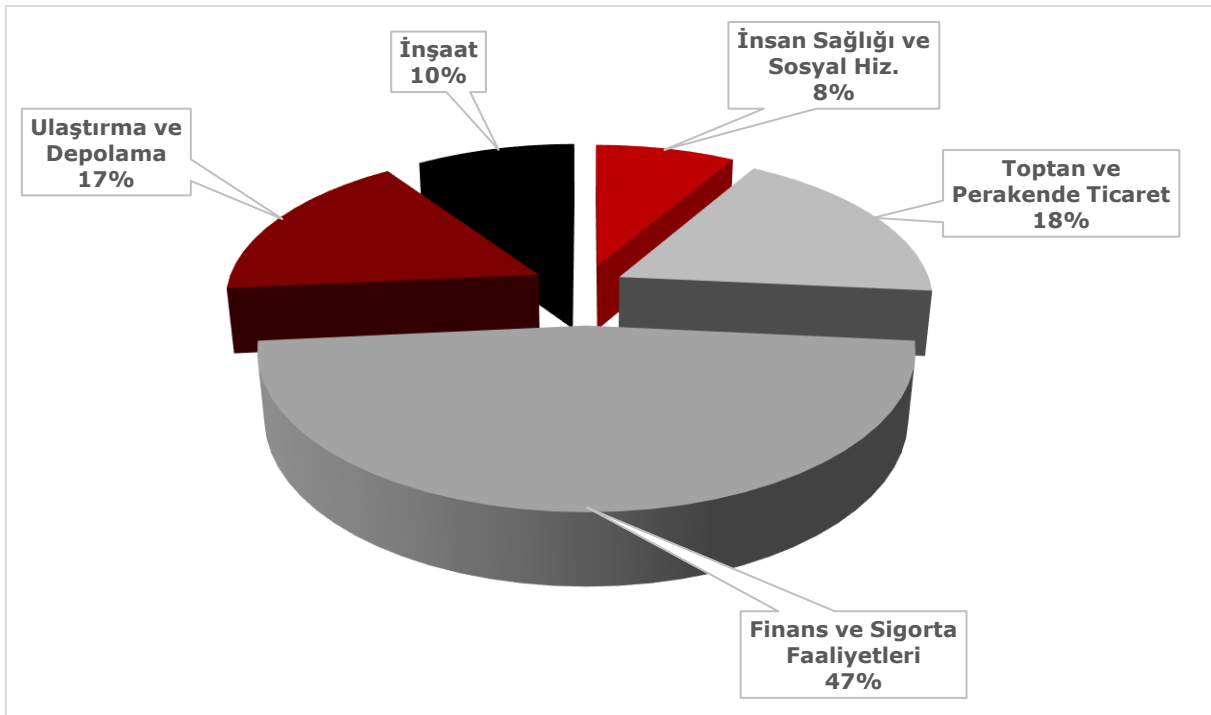
Sektörler (Milyon \$)	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Sermaye Giriş	16.136	10.761	9.890	8.631	12.074	6.886
1. Tarım	32	43	47	61	47	26
2. Sanayi	8.040	5.480	4.759	4.258	5.772	2.669
İmalat	3.599	4.519	2.209	2.731	4.225	1.710
Elektrik, gaz	4.293	773	1.795	1.131	1.338	740
Madencilik	146	188	717	382	207	217
Su Temini, Atık Yönetimi	2	0	36	3	2	2
3. Hizmetler	8.064	5.238	5.086	4.312	6.271	4.191
Finans ve Sigorta	5.883	2.084	3.415	1.470	3.516	1.705
Toptan Perakende Ticaret	707	221	379	1.136	598	601
Ulaştırma, Depolama	221	130	364	594	1.524	544
Gayrimenkul Faaliyetleri	300	174	128	252	171	277
İnşaat	301	1.427	178	232	106	307
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet F.	232	546	106	204	58	273
Bilgi ve İletişim	36	134	120	214	150	91
Diğer Hizmetler	262	506	337	186	137	159
Sermaye Çıkış	1.991	633	568	261	364	609
Diğer Sermaye (Net)	24	864	525	137	1.684	2.106
Gayrimenkul (Net)	2.013	2.636	3.049	4.321	4.156	3.890
Toplam	16.182	13.628	12.896	12.828	17.550	12.273

Kaynak: TCMB

Hizmetler sektöründeki UDY girişleri 2015 yılına göre %34 düşerek 4.191 milyon \$ olmuştur. Alt kalemlere bakıldığında; hizmetler alanında **Finans ve Sigorta Faaliyetleri** ile **Ulaştırma ve Depolama** gibi 2015 yılında en çok artış gösteren sektörlerde, 2016 yılsonu itibarıyla sırasıyla **%55** ve **%61'lik bir düşüş** görülmüştür. 2016 yılında her iki sektörde ciddi düşüşler görülmüş olsa da, **finans ve sigortacılık** %47 pay ile halen birinciliğini korumuş ve bunu **toptan ve perakende sektörü** %18'lik payla takip etmiştir. Buna karşılık **insan sağlığı ve Sosyal Hizmetler Faaliyetleri** sektöründe bir önceki yıla göre **4 kat artış** gerçekleşmiş ve bu sektöre gerçekleşen UDY girişi 273 milyon \$ olmuştur. Aynı şekilde **inşaat** sektöründe UDY girişlerinde geçen seneye göre **3 kat artış** gerçekleşmiş ve 307 milyon \$'lık bir giriş kaydedilmiştir.

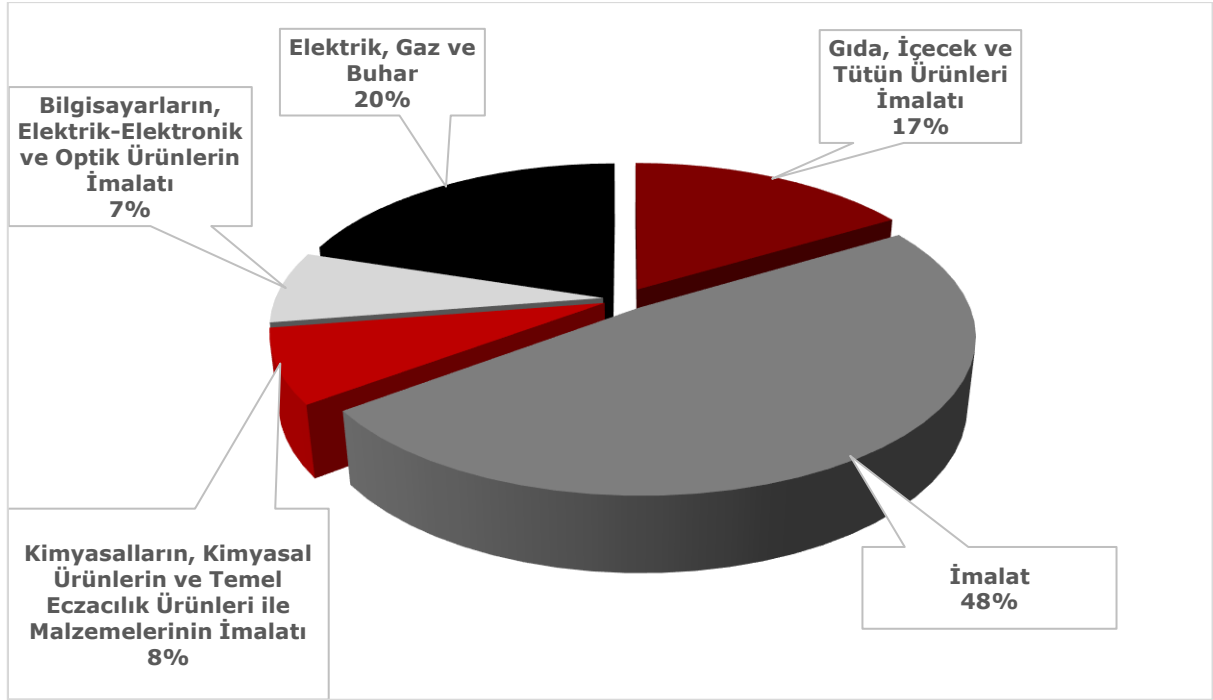
Geçtiğimiz yıl ile kıyaslandığında sanayi sektörüne olan girişler ise %55 oranında bir düşüş kaydederek 2.669 milyon \$ olarak gerçekleşmiştir. Sanayi sektörünün alt kalemlerine bakıldığında yine en yüksek girişin 1.710 milyon \$ ile **imalat sektöründe** olduğu bunu, 740 milyon \$ UDY girişiyle **enerji sektörünün** takip ettiği görülmektedir.

2016 Yılında Hizmetler Sektöründe Uluslararası Doğrudan Yatırım Girişlerinin Dağılımı

Kaynak: TCMB

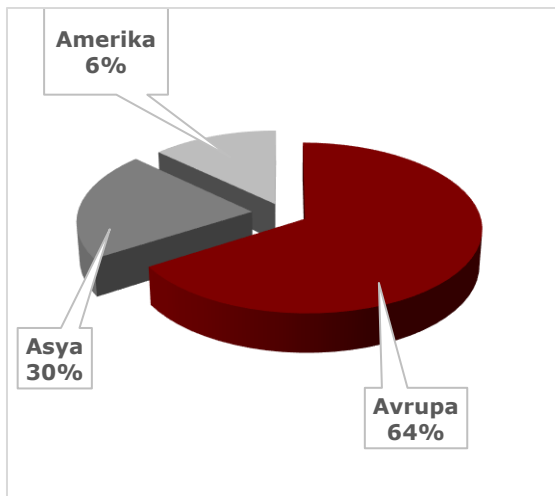
**2016 Yılında
Sanayi Sektöründe Uluslararası Doğrudan Yatırım Girişlerinin Dağılımı**

Kaynak: TCMB

2016 yılsonu itibarı ile Türkiye'ye en fazla UDY girişini sağlayan ülkeler sırasıyla **Hollanda, İngiltere ve Azerbaycan** olmuştur. Aynı dönemde UDY girişlerine bölgesel olarak bakıldığında; **Avrupa** ülkelerinin girişlerin % 64'nün kaynağı olduğu görülürken, sırasıyla **Asya ülkelerinin** %30 ve **Amerika'nın** %6 payları bulunmaktadır.

**2016 Yılında
Uluslararası Doğrudan Yatırım Girişlerinin Ülke ve Bölgeler İtibari ile Dağılımı**

Kaynak: TCMB

2016	UDY Girişleri (milyon \$)	Pay (%)
1. Hollanda	956	0.14
2. İngiltere	950	0.14
3. Azerbaycan	652	0.09
4. Almanya	430	0.07
5. İspanya	409	0.07
6. ABD	390	0.06
7. Katar	375	0.05
8. Avusturya	361	0.05
9. İsviçre	350	0.04
10. Japonya	329	0.04
Diğer	1.684	0.25
Toplam (sermaye girişi)	6.886	100

BİRLEŞME & SATIN ALMA (M&A)

Türkiye’de birleşme ve satın almaların genel görünümünü ortaya koyan Deloitte Türkiye’nin, ‘2016 Yılı Birleşme ve Satın Almalar Raporu’na göre; 2016 yılında 248 adet satınalma ve birleşme işlemi gerçekleşmiş, toplam işlem hacmi yaklaşık 7,7 milyar \$ olmuştur. Bu tutar özelleştirmeler hariç tutulduğunda 2009 krizinden beri gerçekleşmiş en düşük işlem hacmine işaret etmekte ve bir önceki yıla oranla yaklaşık %53’lük bir düşüşü göstermektedir (2015 – 245 işlemle 18 milyar \$).

Uluslararası yatırımcıların işlem hacmi 2015’e göre %67 daralma ile 3,8 milyar \$’a gerilemiştir. Yerli yatırımcıların aktif olduğu özelleştirmeler hariç tutulduğunda, uluslararası yatırımcıların işlem hacmi toplam işlem hacminin %49’unu oluşturmuştur. 2016 yılında, işlem hacmini orta ölçekli işlemler; işlem adedini ise küçük ölçekli girişim sermayesi ve melek yatırımcı işlemleri domine etmiştir.

2016 yılında, AB ve Kuzey Amerika’dan yatırımcıların işlem adedinde 2015’e göre %36 azalma olurken, Uzak Doğu menşeli yatırımcıların işlemleri ise en yüksek seviyesine ulaşmıştır. Buna karşın yine ABD, İngiltere ve Japonya işlem adedi bazında uluslararası yatırımcı ülkeler arasında öne çıkmıştır.

İşlem hacmi bazında ise; %31’lik yatırım paylarıyla AB ve Uzak Doğu bölgelerinin en yüksek işlem hacmine sahip olduğu görülürken, bu bölgeleri sırasıyla Kuzey Amerika %20, Körfez Ülkeleri %13 ve diğer bölgeler %5 ile takip etmiştir.

İşlem değeri açıklanan uluslararası en büyük 5 işlem şu şekilde sıralanmıştır:

Hedef Şirket	Sektör	Satın Alan Şirket	Ülke	İşlem Değeri (Milyon \$)
Mars Entertainment	Eğlence	CJ CGV	Güney Kore	689,2
Odeabank	Finansal Hiz.	IFC, EBRD, Özel Yatırımcılar	ABD, İngiltere, BAE, Lübnan	265
Alternatifbank	Finansal Hiz.	Commercial Bank of Qatar	Katar	224,9
Rönesans Holding	Gayrimenkul	IFC	ABD	215
TAB Gıda	Yiyecek ve İçecek	Goldman Sachs, Credit Suisse, EBRD	ABD, İsviçre, İngiltere	150

2016 yılında, internet ve mobil hizmetler, teknoloji ve enerji sektörleri işlem sayısında önde gelen sektörleri oluşturmuştur. Bu sektörler toplam işlem sayısının %43’ünü karşılamıştır. Enerji sektörü yıllık toplam işlem hacminin %31’ini temsil ederek geçtiğimiz yıl olduğu gibi 2016 yılında da 2.4 milyar \$ toplam işlem hacmiyle birinciliğini korumuştur. 2016 yılında 2015’ten farklı olarak, eğlence sektörü tek işlem adedine sahip olmasına rağmen işlem hacmiyle ikinciliği almış, finansal hizmetler işlem hacmiyle eğlence sektörünü takip etmiştir. Bununla birlikte, yatırımcıların uzun zamandır radarında olan perakende, gıda ve içecek ile hizmetler sektörlerinde de hareketliliğin devam ettiği görülmüştür.

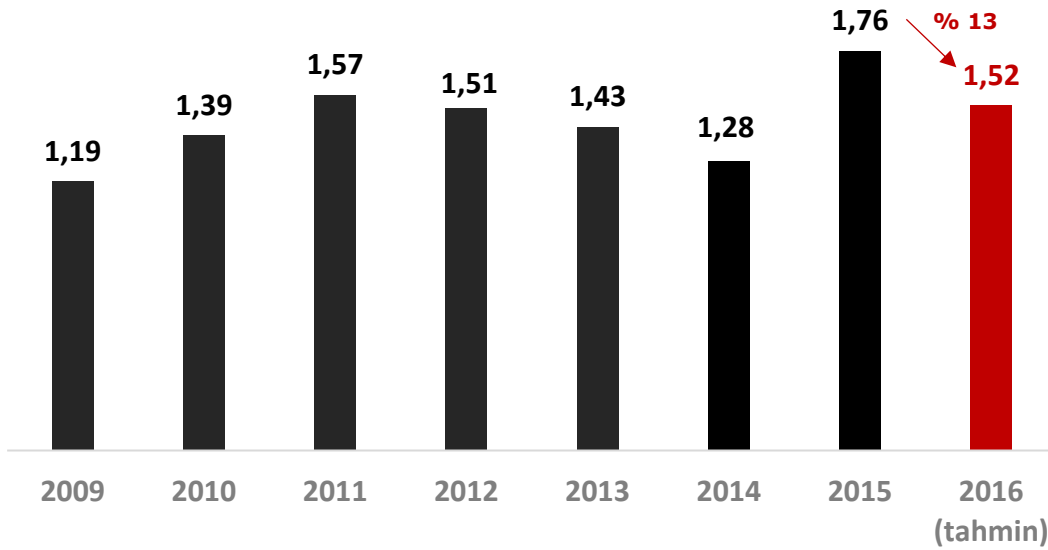
Deloitte raporunda, 2017 beklentileri kapsamında, teknoloji, üretim ve enerji sektörleri yine yatırımcıların odağında olacak sektörler arasında gösterilmiş, özellikle Uzak Doğu/Asya menşeli yatırımcıların ilgisinin yüksek olacağı öngörülmüştür.

EY'ın 'Birleşme ve Satın Alma 2016 Raporu'na göre de; 2017 yılında da birleşme ve satın alma işlemlerinde, küçük ve orta ölçekli işlemlerin öne çıkacağı ve bir süredir beklenen büyük ölçekli işlemlerin gerçekleşeceği öngörülmektedir. Bu kapsamda özellikle; Fenerbahçe- Kalamış Yat Limanı, Bursa Doğalgaz Santrali, Aliağa Ombine Çevrim ve Gaz Türbinleri Santrali ile EÜAŞ'a ait diğer iştiraklerin de özelleştirmelerinin gerçekleşmesi ile TCDD ve TDİ'ye ait bazı limanlar ile şeker fabrikaları portföyleri için de özelleştirmelerin gerçekleşmesi durumunda bu işlemlerin 2017 yılına damgasını vurması beklenmektedir.

GLOBAL TRENDLER

Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Örgütü (UNCTAD) tarafından yayınlanan Dünya Yatırım Raporu'nun ilk/geçici verilerine göre; 2016 yılında küresel UDY akışının %13 civarında düşerek 1.52 trilyon \$ olarak gerçekleşeceği belirtilmiştir. Düşüşün sebepleri olarak, küresel ekonominin kırılganlığı, talep düşüklüğü, jeopolitik riskler ve özellikle uluslararası şirketlerin karlılıklarındaki düşüş gösterilmektedir.

Küresel Uluslararası Doğrudan Yatırımlar

(Trilyon \$)

Kaynak: UNCTAD Geçici Tahmini

Gelişmiş ekonomilerde %9'luk (yaklaşık 872 milyar \$) bir düşüş gerçekleşeceği ve gelişmiş ülkelerin kendi arasında ciddi farklılıklar göstereceği öngörülmüştür. Buna karşılık geçiş ekonomilerinde %38'lik (yaklaşık 52 milyar \$) bir artış öngörülmüş olup, sınırötesi birleşme ve satın almalarda ise gerileme gözlemlenmektedir.

Her ne kadar genel olarak gelişen ekonomilerde UDY girişlerinde bir düşüş bekleniyor olsa da 2016 yılındaki toplam UDY girişleri içerisinde gelişmiş ekonomilerin %57'lik paya sahip olacağı öngörülmektedir. İlk 10 ülke içerisinde yine gelişmiş ülkelerin lider konumda olacağı beklenmektedir. ABD'nin 385 milyar \$ UDY girişiyle birinciliğini koruması beklenirken, İngiltere'nin özellikle birleşme ve satın almalar sebebiyle 2015'te gerçekleşmiş olan 33 milyar \$ toplam UDY girişinden neredeyse 6 kat bir artışla, 2016 yılında 179 milyar \$ UDY girişiyle ikinciliği alması öngörülmektedir.

Bölgesel ölçüde bakıldığında UDY girişlerinin Avrupa'da %29, Gelişen Asya ve Okyanusya'da %22, Latin Amerika ve Karayipler'de %19 ve Afrika'da %5 düşeceği öngörülmektedir.

Türkiye'nin de UNCTAD tarafından içerisinde sınıflandırıldığı Gelişen Asya bölgesine yönelik UDY girişlerinde 2016 yılında %22'lik bir düşüş öngörülmektedir. Türkiye ile birlikte Tayland ve Singapur için yatırım girişlerinde ciddi düşüş beklentisi raporda belirtilmiştir. 2017 için de makroekonomik risklerden kaynaklı olarak yatırımcıların kararlarında temkinli olacakları öngörülmekle birlikte UDY girişlerinde yaklaşık %10'luk bir artış beklenmektedir.

PwC'nin her yıl gerçekleştirdiği Küresel CEO Araştırması'na (20th Annual Global CEO Survey) göre de 2017 için Türkiye'deki ekonomik büyüme beklentileri geçtiğimiz yıllara göre oldukça düşüş göstermiştir. Buna rağmen, CEO'lar kendi şirketlerinin performansları özelinde ekonomik belirsizliklerden sıyrılarak, büyüme konusunda %41'lik bir oranla daha iyimser bir tutum sergilemektedir. Bu süreçte teknolojik gelişmelerin kendi sektörlerine yapacağı olumlu etki vurgulanmaktadır.

ULUSLARARASI ENDEKSLERDE TÜRKİYE

ENDEKS	YILLAR İTİBARI İLE TÜRKİYE'NİN SIRALAMALARI							DEĞİŞİM YÖNÜ
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	
Dünya Bankası İş Yapma Kolaylığı Endeksi	60	68	72	69	51	63	69	↓
UNCTAD Dünya Yatırım Raporu UDY Girişi Sıralaması	29	26	24	22	22	20	-	-
AT Kearney UDY Güven Endeksi	23	-	13	25<	24	22	-	-
WEF Küresel Rekabetçilik Endeksi	61	59	43	44	45	51	55	↓
IMD Küresel Rekabetçilik Endeksi	48	39	38	37	40	40	38	↑
Uluslararası Şeffaflık Örgütü Yolsuzluk Algılama Endeksi	56	61	54	53	64	66	75	↓

Kaynaklar

- Merkez Bankası Ödemeler Dengesi İstatistikleri
www.tcmb.gov.tr
- Ekonomi Bakanlığı UDY İstatistikleri
www.ekonomi.gov.tr
- UNCTAD Global Investment Trends Monitor
www.unctad.org

- Deloitte Annual Turkish M&A Review 2016
www.deloitte.com

- EY Birleşme ve Satın Alma İşlemleri 2016 Raporu
www.ey.com/tr/tr/home

- Uluslararası Endeksler

- o World Bank Doing Business – www.doingbusiness.org
- o UNCTAD – www.unctad.org
- o AT Kearney – www.atkearney.com
- o World Economic Forum – www.weforum.org
- o Institute for Management Development – www.imd.ch
- o Transparency International – www.transperancy.org